

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 3Co/296/2015
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8514203850
Dátum vydania rozhodnutia: 01. 06. 2016
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Eva Šofranková
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2016:8514203850.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Evy Šofrankovej a sudcov JUDr. Antónie Kandravej a JUDr. Elišky Wagshalovej v právnej veci žalobcu: R. E., nar. XX. XX. XXXX, bytom A. XXXX/X, L. M., právne zastúpeného JUDr. Martou Konkoľovou, advokátkou, Jarmočná 79, Stará Ľubovňa proti žalovanému: OMIKRON TRADING LIMITED, so sídlom Nerine Chambers, P. O. BOX 95, Road Town, Tortola, British Virgin Islands, o zrušenie rozhodcovského rozsudku, o odvolaní žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Stará Ľubovňa zo dňa 12. 05. 2015, č. k. 4C/124/2014-35 takto jednohlasne
XX.

rozhodol:

Vyhovuje návrhu na zmenu žalovaného z doterajšieho BENCONT INVESTMENTS, s. r. o., Vajnorská 100/A, Bratislava, IČO: 36 432 105 na OMIKRON TRADING LIMITED, so sídlom Nerine Chambers, P. O. BOX 95, Road Town, Tortola, British Virgin Islands.

Potvrďuje rozsudok.

Žalobcovi sa priznáva náhrada trov odvolacieho konania pozostávajúca z trov právneho zastúpenia vo výške 72,92 Eur a doterajší žalovaný so žalovaným sú povinní spoločne a nerozdielne ju zaplatiť JUDr. Marte Konkoľovej, advokátke, do 3 dní od právoplatnosti rozsudku.

odôvodnenie:

Okresný súd Stará Ľubovňa (ďalej len „súd prvého stupňa“) napadnutým rozsudkom zrušil rozsudok Stáleho rozhodcovského súdu Slovenskej bankovej asociácie so sídlom v Bratislave, sp. zn. II/2014-358 vydaný rozhodcom Mgr. Petrom Kubalom dňa 28. 04. 2014. Zaviazal žalovaného nahradiť žalobcovi trovy konania vo výške 212,70 Eur pozostávajúce z trov právneho zastúpenia na účet právneho zástupcu žalobcu JUDr. Marte Konkoľovej, advokátke so sídlom Jarmočná 79, Stará Ľubovňa do 3 dní od právoplatnosti rozsudku.

Vec právne posúdil podľa § 40 ods. 1, § 41 ods. 1 zákona č. 244/2002 Z. z. o rozhodcovskom konaní v znení účinnom do 31. 12. 2014, podľa § 73 ods. 1, § 45 ods. 1 zákona č. 335/2014 Z. z. o spotrebiteľskom rozhodcovskom konaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov, § 52 ods. 1, 2, 3, § 53 ods. 2, 3, 4 Občianskeho zákonníka účinného v čase uzavretia úverovej zmluvy, § 3 ods. 3 zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa účinného v čase uzavretia zmluvy, § 2 písm. a) a b) zákona č. 258/2001 Z. z. o spotrebiteľských úveroch účinného v čase uzavretia úverovej zmluvy, § 3 ods. 1, 2 zákona č. 258/2001 Z. z. o spotrebiteľských úveroch účinného v čase uzavretia úverovej zmluvy, § 93b ods. 1, 2 zákona č. 483/2001 Z. z. o bankách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení účinnom v čase uzatvorenia zmluvy o úvere.

Rozhodnutie odôvodnil, cit.: „Žalobca sa v tomto konaní domáha zrušenia rozhodcovského rozsudku sp. zn. II/2014-358 zo dňa 28. 04. 2014 vydaného Stálym rozhodcovským súdom Slovenskej bankovej asociácie. Rozhodcovský súd svoju právomoc prejednať spor medzi žalovaným a žalobcom odvodzoval od rozhodcovskej doložky, ktorá je súčasťou zmluvy o úvere, a to konkrétne v jej čl. III ods. 5. Rozhodcovský rozsudok bol žalobcovi doručený 03. 06. 2014 a žaloba o zrušenie rozhodcovského rozsudku bola súdu doručená 02. 07. 2014, teda bola podaná na súde včas v lehote 30 dní od doručenia rozhodcovského rozsudku, ktorú na jej podanie predpokladá § 41 ods. 1 zákona č. 244/2002 Z. z. o rozhodcovskom konaní v znení účinnom v čase podania žaloby.

Zmluva o úvere zo dňa 03. 12. 2007, ktorej súčasťou sú obchodné podmienky obsahuje rozhodcovskú doložku, ktorej neplatnosť ako jeden z dôvodov na zrušenie rozhodcovského rozsudku namieta žalobca. Súd jednoznačne posúdil zmluvu o úvere uzavretú medzi právnym predchodcom žalovaného U. a. s. ako veriteľom a žalobcom ako dlžníkom ako zmluvu spotrebiteľskú, typovú (adhéznou, formulárovú). Vychádzajúc z obsahu zmluvy s prihliadnutím na postavenie zmluvných strán, ako aj predmet činnosti veriteľa zapísaného v obchodnom registri, je nepochybné, že ide o zmluvu spotrebiteľskú. Zmluva totiž spĺňa všetky náležitosti spotrebiteľskej zmluvy uvedené v § 3 ods. 3 zákona o ochrane spotrebiteľa v znení účinnom v čase uzavretia zmluvy. Zmluva o úvere zároveň napĺňa znaky zmluvy o spotrebiteľskom úvere podľa § 2 písm. b) zákona č. 258/2001 Z. z. o spotrebiteľských úveroch v znení účinnom do 31. 12. 2007. Je tiež nepochybné, že žalobca v danom prípade vystupoval ako fyzická osoba, ktorá úverom zabezpečovala svoje potreby, teda ako spotrebiteľ, kým právny predchodca žalovaného konal v rámci svojej podnikateľskej činnosti, teda ako dodávateľ, ktorý poskytol žalobcovi peňažné prostriedky na základe zmluvy o úvere a žalobca sa zaviazal poskytnuté peňažné prostriedky vrátiť a uhradiť celkové náklady spojené so spotrebiteľským úverom. Z predloženej zmluvy o úvere vyplýva, že ide o typovú zmluvu, ktorú nemohol žalobca ako spotrebiteľ ovplyvniť. Súdu je z predchádzajúcej rozhodovacej činnosti známe, že právny predchodca žalovaného - VÚB a. s. v obdobných prípadoch vystupuje opätovne. Vzhľadom na tieto skutočnosti preto okrem úpravy zmluvy o úvere upravenej v Obchodnom zákonníku je potrebné prihliadať aj na úpravu zákona č. 258/2001 Z. z. o spotrebiteľských úveroch, ktorý je úpravou „lex specialis“ k úprave Obchodného zákonníka a takáto zmluva musí mať náležitosti upravené zákonom. Zároveň je potrebné aplikovať aj ustanovenia Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“), a to § 52 a nasl., ktoré obsahujú úpravu spotrebiteľských zmlúv, keďže zmluva uzavretá medzi účastníkmi je nepochybne zmluvou spotrebiteľskou.

Ust. § 53 ods. 1 OZ v znení platnom a účinnom v čase uzavretia zmluvy o úvere je kogentnou právnou normou, ktorá dodávateľom výslovne zakazuje použiť v spotrebiteľských zmluvách také dojednania, ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán na úkor spotrebiteľa. Občiansky zákonník v čase uzavretia zmluvy o úvere zakazoval dodávateľom zneužívať svoje postavenie pri uzatváraní spotrebiteľských zmlúv a najmä pri tvorbe zmluvných formulárov a všeobecných zmluvných podmienok, ktoré predkladali spotrebiteľom pri uzatváraní spotrebiteľských zmlúv ako ich súčasť. V § 53 ods. 3 OZ v znení platnom a účinnom v čase uzavretia zmluvy o úvere bol pritom obsiahnutý iba príkladný, teda neuzavretý, výpočet neprijateľných podmienok v spotrebiteľských zmluvách. Tento výpočet neprijateľných zmluvných podmienok súdu nebráni vyhodnotiť ako neprijateľnú aj takú zmluvnú podmienku, ktorá v danom výpočte v zmysle § 53 ods. 3 OZ v znení platnom a účinnom v čase uzavretia poisťnej zmluvy uvedená nebola.

Stály rozhodcovský súd Slovenskej bankovej asociácie so sídlom v Bratislave odvodzoval právomoc prejednať spor od rozhodcovskej doložky dojednanej v zmluve o úvere, konkrétne v jej čl. III bod 5. Zmluva o úvere je však jednoznačne typovou (adhéznou, formulárovou) zmluvou, ktorú právny predchodca žalovaného v rámci svojej podnikateľskej činnosti používa v prípadoch uzatvárania zmlúv rovnakého druhu a neurčitého počtu. Podľa názoru súdu je však dojednanie rozhodcovskej doložky v spotrebiteľskej zmluve neprijateľnou podmienkou, ktorá je v zmysle § 53 ods. 4 Občianskeho zákonníka neplatná. Svoj názor súd opiera o to, že spotrebiteľ sa v porovnaní s dodávateľom nachádza v znevýhodnenom postavení, aj pokiaľ ide o vyjednávaciu silu, ale aj úroveň informovanosti, a táto situácia ho vedie k pristúpeniu na podmienky vopred pripravené dodávateľom bez toho, aby mohol podstatným spôsobom ovplyvniť ich obsah. Aj v predmetnom prípade žalobca nemal možnosť podstatným spôsobom obsah predmetnej zmluvy ovplyvniť, nakoľko táto bola spísaná na predtlačenej formulári. Povaha zmluvy je teda adhézna, a preto ju spotrebiteľ mohol buď prijať ako celok alebo odmietnuť. Obsah rozhodcovskej doložky bol dodávateľom vopred pripravený. Rozhodcovský súd je teda vopred zakotvený v zmluvných podmienkach ešte pred vznikom samotnej štandardnej zmluvy. Len veľmi ťažko možno

predpokladať, že si žalobca bol vedomý všetkých dôsledkov, ktoré so sebou dojednanie rozhodcovskej doložky nesie.

V zmysle § 53 ods. 1 prvá veta OZ v znení platnom v čase uzavretia zmluvy o úvere je dodávateľom výslovne zakázané použiť v spotrebiteľských zmluvách také dojednania, ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán na úkor spotrebiteľa. Občiansky zákonník tak zakazuje dodávateľom zneužívať svoje postavenie pri uzatváraní spotrebiteľských zmlúv a najmä pri tvorbe svojich zmluvných formulárov, ktoré predkladajú pri uzatváraní spotrebiteľských zmlúv ako návrh na ich uzavretie. Občiansky zákonník síce až od 1.1.2008 v ustanovení § 53 ods. 4 písm. r/ za neprijateľné označil dojednanie vyžadujúce v rámci dojednanej rozhodcovskej doložky od spotrebiteľa, aby spory s dodávateľom riešil výlučne v rozhodcovskom konaní, avšak táto okolnosť nie je dôvodom na iné vyhodnotenie takejto neprijateľnej podmienky u zmlúv uzatvorených pred 31.12.2007. Občiansky zákonník účinný do 31.12.2007 len demonštratívne menoval niektoré neprijateľné podmienky, a teda charakter neprijateľných podmienok mohli mať i iné podmienky spôsobujúce značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa.

Táto nerovnováha je zrejماً aj v prejednávanej veci, kde rozhodcovská doložka nútila spotrebiteľa, teda žalobcu, podrobiť sa v prípade sporu výlučne rozhodcovskému konaniu pred súkromnou osobou, ktorú si právny predchodca vopred už predformuloval v zmluve a na výbere ktorej spotrebiteľ nemal žiadnu účasť. Týmto spotrebiteľ ako slabšia zmluvná strana nemohol dosiahnuť prejednanie sporu pred všeobecným súdom. Občiansky zákonník s takýmito neprijateľnými podmienkami spôsobujúcimi značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa a v ustanovení § 53 vždy spájal sankciu neplatnosti. Keďže išlo o neplatnosť absolútnu, pôsobiacu bez ďalšieho priamo zo zákona, musí na ňu súd prihliadať z úradnej povinnosti.

Keďže právnym predchodcom žalobcu bola U. a.s. súd prihliadol aj na ustanovenia § 93b zákona č. 483/2001 Z.z. o bankách a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktoré ukladajú bankám povinnosť ponúknuť svojim klientom (spotrebiteľom) návrh na uzavretie rozhodcovskej zmluvy (doložky). Z návrhu na uzavretie rozhodcovskej zmluvy (doložky) má vyplývať vôľa navrhovateľa - banky, aby bola v prípade prijatia návrhu na uzavretie rozhodcovskej zmluvy (doložky) spotrebiteľom takýmto návrhom viazaná a podrobila sa rozhodcovskému konaniu. Tento návrh by mal byť začlenený v podobe umožňujúcej klientovi (spotrebiteľovi) jeho pomerne jednoduché odlišenie od ostatných zmluvných podmienok predkladaných mu druhou stranou zmluvného vzťahu a tiež jeho rovnako bezproblémové oddelenie od ostatného obsahu zmluvy (tak, aby klientovi nespôsobilo žiadne ťažkosti vrátane prípadného rizika čakania na prepracovanie návrhu zmluvy trvanie na odstránení pre neho neakceptovateľnej rozhodcovskej zmluvy, resp. doložky). To však v danom prípade nemožno považovať za splnené, keď rozhodcovská doložka je drobným písmom uvedená v čl. III bode 5 zmluvy o úvere.

Súd s ohľadom na vyššie uvedené skutočnosti považoval rozhodcovskú doložku od ktorej rozhodcovský súd odvodzoval právomoc prejednať spor za absolútne neplatnú, a preto zrušil rozhodcovský rozsudok Stáleho rozhodcovského súdu Slovenskej bankovej asociácie so sídlom v Bratislave sp. zn. II/2014-358 vydaný rozhodcom Mgr. Petrom Kubalom dňa 28.4.2014.

Súd vzhľadom na uvedené dôvody sa už nezaoberal ďalšími argumentmi žalobcu pre zrušenie rozhodcovského rozsudku, nakoľko tieto budú predmetom preskúmania v konaní pred súdom po právoplatnosti tohto rozhodnutia. (§ 43 ods. 1 zákona č. 244/2002 Z.z. o rozhodcovskom konaní ak súd zruší rozhodcovský rozsudok z dôvodov podľa § 40 písm. a) a c), pokračuje v konaní vo veci v rozsahu uvedenom v žalobe alebo v rozsahu uvedenom vo vzájomnej žalobe.).

O trovách konania rozhodol súd podľa § 142 ods. 1 O.s.p., podľa ktorého účastníkovi, ktorý mal vo veci plný úspech, súd prizná náhradu trov potrebných na účelné uplatňovanie alebo bránenie práva proti účastníkovi, ktorý vo veci úspech nemal. Trovy konania žalobca vyčíslil v podaní doručenom súdu dňa 13.5.2014. Súdom priznané trovy konania pozostávajú z trov právneho zastúpenia žalobcu spolu vo výške 212,70 eur, ktoré predstavuje 2x odmena po 61,85 eur za úkony právnej služby rok 2014 a 1x odmenu po 64,53 eur za úkony právnej služby v roku 2015 /§ 11 ods. 1 písm. b)/ za úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia vrátane prvej porady s klientom /§ 13a ods. 1 písm. a/ vyhlášky č. 655/2004 Z.z./, písomné podanie na súd alebo iný orgán alebo protistrane týkajúce sa veci samej - žaloba doručená súdu dňa 2.7.2014 /§ 13a ods. 1 písm. b/ vyhlášky č. 655/2004 Z.z./, účasť na pojednávaní

dňa 20.6.2013); 2x náhrada výdavkov po 8,04 eur za rok 2014 a 1x po 8,39 eur za rok 2015 podľa § 16 ods. 3 vyhlášky č. 655/2004 Z.z. Súd nepriznal žalobcovi náhradu trov konania za ním uplatnený úkon právnej služby zo dňa 7.1.2015 - vyjadrenie, v ktorom sa žalobca nevyjadril k veci samej, nakoľko toto vyjadrenie sa týkalo iba priebehu konania, keď žalobca vyjadril súhlas s prejednaním veci bez nariadenia pojednávania. Súd v súvislosti s týmto úkonom nepriznal žalovanému ani právo na náhradu výdavkov vo výške 8,39 Eur.

Trovy konania je v zmysle § 149 ods.1 O.s.p. žalovaný povinný zaplatiť k rukám právneho zástupcu žalovaného“.

Proti tomuto rozsudku podal v zákonom stanovenom lehote odvolanie žalovaný. Navrhol, aby odvolací súd napadnutý rozsudok zmenil a návrh zamietol, alternatívne žiadal, aby súd napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Uviedol, že súd zrušil rozhodcovský rozsudok, pričom po zrušení rozhodcovského rozsudku mal v zmysle zákona ex lege pokračovať v konaní a rozhodnúť v merite veci, t. j. o žalobe, ktorá bola podaná na rozhodcovský súd. Keďže sa tak nestalo, súd porušil právo účastníka konania na spravodlivý súdny proces. Ďalej uviedol, že spoločnosť U. a. s. ako právny predchodca žalovaného povinne na svojej internetovej stránke zverejňuje svoje obchodné podmienky v súlade s ust. § 37 ods. 1 zákona č. 483/2001 Z. z. o bankách. Tieto obchodné podmienky boli žalobcovi dostupné k nahliadnutiu v akomkoľvek formáte písma a žalobca si ich mohol preštudovať kedykoľvek pred uzavretím zmluvy a aj po jej uzavretí. Navyše žalobca mal k dispozícii zmluvu o poskytnutí flexipôžičky niekoľko dní predtým ako spoločnosti U. a. s. zaslal vyplnenú žiadosť o uzatvorenie predmetnej zmluvy o úvere. Obsahom zmluvy (nie všeobecných obchodných podmienok) okrem iného bol aj súhlas žalobcu s návrhom U. a. s., aby prípadné spory vzniknuté zo zmluvy boli rozhodnuté prednostne v rozhodcovskom konaní prostredníctvom Stáleho rozhodcovského súdu zriadeným v zmysle zákona č. 510/2002 Z. z. o platobnom styku. Žalobca svoj súhlas vyjadril podpisom zmluvy. Úverová zmluva, ktorej plnenie je predmetom tohto konania predstavuje štandardnú úverovú zmluvu, ktorou bol poskytnutý úver bankou, ktorá bola zriadená a pôsobí na Slovensku v súlade s ustanoveniami zákona č. 483/2001 Z. z. o bankách a podlieha náhľadu Národnej banky Slovenska. Nejde teda o žiadny nebankový subjekt mimo dohľadu Národnej banky Slovenska. Zdôraznil, že žalobca mal možnosť vyjadriť sa ku všetkým skutočnostiam uvedeným v žalobe a mal možnosť navrhnúť vykonanie dôkazov slúžiacich v jeho prospech, a tým ovplyvniť rozhodnutie rozhodcovského súdu. Na výzvu rozhodcovského súdu, ktorú prevzal, nereagoval, nepredložil žiadne iné listinné dôkazy, neustanovil si rozhodcu a ani nenamietal rozhodcovskú doložku. Rozhodcovský súd preto pokračoval v konaní a vydal na základe predložených listinných dôkazov a v súlade so všeobecne záväznými predpismi rozhodcovský rozsudok, ktorý nadobudol právoplatnosť a vykonateľnosť a stal sa exekučným titulom v zmysle § 41 ods. 2 písm. d) Exekučného poriadku. Rozhodcovský súd, ktorý vydal exekučný titul je držiteľom povolenia rozhodovať spotrebiteľské spory v súlade s ust. § 73 ods. 5 zákona o spotrebiteľskom rozhodcovskom konaní.

Žalobca navrhol rozsudok ako vecne správny potvrdiť, zároveň žiadal priznať trovy odvolacieho konania predstavujúce trovy právneho zastúpenia vo výške 72,92 Eur.

Odvolací súd v zmysle zásad ust. § 212 O. s. p. preskúmal napadnutý rozsudok spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo, vec prejednal bez nariadenia pojednávania v súlade s ust. § 214 ods. 2 O. s. p. a zistil, že odvolanie žalovaného nie je opodstatnené.

Vo veci sa v dostatočnom rozsahu zistil skutkový stav a zo zistených skutočností bol vyvodený správny právny záver. Keďže ani v priebehu odvolacieho konania sa na týchto právnych a skutkových zisteniach nič nezmenilo, odvolací súd si osvojil náležité a presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia súdom prvého stupňa, na ktoré v plnom rozsahu odkazuje.

Len na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia je potrebné poukázať na skutočnosť, podľa ktorej účastníci v roku 2007 uzatvorili úverovú zmluvu, pričom jej súčasťou tvoria aj všeobecné obchodné podmienky U. a. s. na poskytovanie spotrebiteľských úveroch fyzickým osobám - občanom.

Podľa ust. § 52 Občianskeho zákonníka v znení účinnom v čase uzatvorenia zmluvy, spotrebiteľskými zmluvami sú kúpna zmluva, zmluva o dielo alebo iné odplatné zmluvy upravené v 8.časti tohto zákona a zmluva podľa § 55, ak zmluvnými stranami sú na jednej strane dodávateľ a na druhej strane spotrebiteľ,

ktorý nemohol individuálne ovplyvniť obsah dodávateľom vopred pripraveného návrhu na uzavretie zmluvy. Dodávateľ je osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy koná v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti. Spotrebiteľom je osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy nekoná v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti.

Základnou črtou spotrebiteľskej zmluvy podľa tohto ustanovenia je, že je pre spotrebiteľa vopred pripravená a nie je vytvorený priestor na dojednávanie obsahu zmluvy alebo jej zmeny. Zmluva uzatvorená so žalobcom túto charakteristiku spĺňa. Súčasťou zmluvy o úvere boli bez akýchkoľvek pochybností aj všeobecné obchodné podmienky U. a. s., ktoré žalobca ovplyvniť nemohol, nakoľko boli pripravené už vopred pre veľký počet spotrebiteľov.

Je nepochybné, že podmienky v predmetnej zmluve neboli dojednávané individuálne, žalovaný nepreukázal v zmysle § 53 ods. 3 Občianskeho zákonníka účinného v čase uzavretia zmluvy opak, ide o typickú formulárovú zmluvu, predloženú dodávateľom spotrebiteľovi, pričom spotrebiteľ nijako nemohol ovplyvniť jej obsah. Rozhodcovská doložka je v predmetnej zmluve upravená v čl. III ods. 5 úverovej zmluvy v nasledovnom znení:

„Banka uzavretím tejto zmluvy navrhuje, aby prípadné spory vzniknuté z tohto obchodu boli rozhodnuté prednostne v rozhodcovskom konaní prostredníctvom Stále rozhodcovského súdu zriadeného v zmysle zákona č. 510/2002 Z. z. o platobnom styku. Dlžník vyjadruje súhlas s návrhom banky na riešení sporov Stálym rozhodcovským súdom“.

Takáto zmluvná podmienka v štandardnej formulárovej zmluve, ktorá nebola spotrebiteľom individuálne dojednaná a ktorá vyžaduje od spotrebiteľa, aby spory s dodávateľom prednostne riešil v rozhodcovskom konaní, predstavuje neprijateľnú zmluvnú podmienku.

Za právne bezvýznamné je potrebné označiť tvrdenie odvolateľa o individuálnom dojednaní rozhodcovskej doložky. Kvalifikačným kritériom pre záver, že nejde o individuálne vyjednanú zmluvnú podmienku je stav, ak zmluvné podmienky boli vopred pripravené a nebolo možné meniť ich obsah, čo je daný prípad (čl. 3 Smernice Rady 93/13/EHS o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách).

V súvislosti s akoukoľvek rozhodcovskou zmluvou je potrebné dodať, že jej cieľom je dosiahnuť prejednanie prípadného sporu rozhodcom ako súkromnou osobou, na ktorého zmluvné strany delegovali takúto právomoc. Častokrát sa rozhodcovská zmluva vyjadrí len v podobe rozhodcovskej doložky, ktorá splyva s ostatnými podmienkami v štandardnej zmluve. V porovnaní s ostatnými zmluvnými podmienkami je predsa len význam rozhodcovskej doložky osobitný, pretože pri vzniku sporu súkromná osoba rozhodne o právach a právom chránených záujmoch s cieľom dosiahnuť nový kvalifikovaný záväzok z pôvodnej zmluvy. Keďže sa tak stane v súkromnom právnom procese požiadavka na rešpektovanie princípov súkromného práva rozhodcom vrátane princípu dobrých mravov je plne opodstatnená. Ak rozhodcovská zmluva nebola osobitne spotrebiteľom vyjednaná alebo vyplýva zo štandardnej zmluvy a teda so vzťahu fakticky nerovnovážneho obavy, že slabšia strana si svoj osud v závažnej veci akou je prípadný neskorší rozhodcovský proces nedokáže náležite naplánovať sú plne na mieste.

Rozhodcovskú doložku v predmetnej veci si žalobca osobitne nevyjednal, nakoľko táto splyvala s ostatnými štandardnými podmienkami. Mohol len zmluvu ako celok odmietnuť alebo sa podrobiť všeobecným obchodným podmienkam a teda aj rozhodcovskému konaniu vyvolanému dodávateľom.

Občiansky zákonník účinný od 1.1.2008 za neprijateľnú podmienku v ustanovení § 53 ods. 4 písm. r/ považuje aj dojednanie vyžadujúce v rámci dojednanej rozhodcovskej doložky od spotrebiteľa, aby spory s dodávateľom riešil výlučne v rozhodcovskom konaní. Občiansky zákonník s takouto neprijateľnou podmienkou spôsobujúcou značnú nerovnováhu v právach a v povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa v ustanovení § 53 spája sankciu neplatnosti. Na iné vyhodnotenie takejto podmienky nie je dôvod ani u zmlúv uzatvorených do 31.12.2007 nakoľko v tom čase účinný Občiansky zákonník len demonštratívne menoval niektoré neprijateľné podmienky.

Keďže ust. § 53 Občianskeho zákonníka nikdy nebolo zaradené medzi prípady relatívnej neplatnosti (§ 40a Občianskeho zákonníka), išlo o neplatnosť absolútnu pôsobiacu bez ďalšieho priamo zo zákona, na

ktorú musel súd prihliadať z úradnej povinnosti. Ak teda dojednaná podmienka ukladajúca spotrebiteľovi podrobiť sa rozhodcovskému konaniu vyvolanému dodávateľom je pre jej neprijateľnosť neplatná v rozhodcovskom konaní uplatnený nárok rozhodcovským súdom vôbec nemal byť prejednávaný a rozhodnutý. Rozhodcovský súd môže totiž vec v rozhodcovskom konaní prejednať len vtedy, ak medzi zmluvnými stranami bola v súlade s ust. § 3 zákona č. 244/2002 Z. z. v znení neskorších predpisov uzatvorená platná rozhodcovská zmluva o tom, že všetky alebo niektoré spory, ktoré medzi nimi vznikli alebo vzniknú v určenom zmluvnom alebo v inom právnom vzťahu sa rozhodnú v rozhodcovskom konaní. Bez takejto platnej zmluvy majúcej buď formu osobitnej zmluvy alebo formu rozhodcovskej doložky k zmluve (§ 4 ods. 1 zákona č. 244/2002 Z. z. v znení neskorších predpisov) rozhodcovskému súdu chýba základný predpoklad pre rozhodnutie sporu v rozhodcovskom konaní.

Rozhodcovská zmluva uzatvorená so spotrebiteľom, ak má byť právom akceptovateľná ako prejav zmluvnej autonómie musí byť výsledkom slobodnej vôle oboch zmluvných strán. Slobodná vôľa vyžaduje informácie o tom, čo tá ktorá voľba konkrétne znamená. Z uzatvorenej rozhodcovskej zmluvy žiadne informácie o rozdieloch medzi riešením sporu pred rozhodcovským súdom a všeobecným súdom nevyplývajú. Žalovaný sa svojej zodpovednosti za uzatvorenie neprijateľnej zmluvnej podmienky nemohol zbaviť ani poukazom na princíp „ignorantia iuris non excusat“ (neznalosť zákona neospravedlňuje) uplatnením jeho dôsledkov v neprospech žalobcu. Kým rešpektovanie tohto princípu v spotrebiteľských právnych vzťahoch zo strany dodávateľa treba vyžadovať v najvyššej možnej miere jeho uplatnenie v neprospech spotrebiteľa bude prichádzať do úvahy len výnimočne, ak to budú odôvodňovať konkrétne okolnosti prípadu. Aj v prípade tohto princípu totiž platí, že v konkrétnych súvislostiach ustupuje na strane spotrebiteľa dôležitejšiemu princípu, ktorým je princíp ochrany spotrebiteľa. Vychádzajúc z povahy spotrebiteľských právnych vzťahov, reality praktického života a teda aj zdravému rozumu odporuje požiadavka na podrobné znalosti právnych predpisov zo strany spotrebiteľa. Preto neinformovanosť spotrebiteľa, resp. jeho nedostatočná informovanosť v tejto oblasti mu nemôže byť na ujmu. Žalovaný ničím právne významným nepreukázal, aby žalobcovi poskytol jasné a zrozumiteľné informácie o tom, čo znamená prednostné riešenie sporov v rozhodcovskom konaní.

K okolnostiam uzatvárania zmluvy sa vyjadroval aj žalobca, resp. jeho právna zástupkyňa, ktorá na pojednávaní pred súdom prvého stupňa dňa 12. 05. 2015 uviedla „Žalobca nevedel o tom, čo v banke podpísal, zmluvu čítal až doma, keď bol vo finančnej tiesni“. Z ďalších listinných dôkazov nachádzajúcich sa v spise nevyplýva, aby zo strany právneho predchodcu žalovaného bolo žalobcovi poskytnuté riadne vysvetlenie dôsledkov uzatvorenia rozhodcovskej doložky. Vykonané dokazovanie preto odôvodňuje urobiť záver, podľa ktorého žalobcovi neboli poskytnuté žiadne informácie o dôsledkoch prednostného riešenia sporov v rozhodcovskom konaní v zmysle uzatvorenej rozhodcovskej doložky.

Rozhodcovská doložka v predmetnej veci, ktorá mala založiť právomoc rozhodovania prípadných sporov pred Stálym rozhodcovským súdom znemožňuje voľbu spotrebiteľa dosiahnuť rozhodovanie sporu všeobecným súdom. Rozhodcovskú doložku si spotrebiteľ nevyjednal a nemal na výber vzhľadom na jej splynutie s ostatnými štandardnými podmienkami. Mohol len zmluvu ako celok odmietnuť alebo podrobiť sa všetkým úverovým podmienkam, a teda aj rozhodcovskému konaniu. Táto doložka potom spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa tým, že znemožňuje spotrebiteľovi zvoliť iný spôsob rozhodovania prípadného sporu než v rozhodcovskom konaní.

Odvolací súd je preto toho názoru, že v dôsledku takto formulovanej rozhodcovskej doložky reálne došlo k narušeniu Smernice Rady 93/13/EHS sledovanej rovnováhy medzi zmluvnými stranami, a to v neprospech spotrebiteľa (žalobcu). Žalobca sa podpisom zmluvy, obsahom ktorej bola aj rozhodcovská doložka vopred vzdal práva na účinnú procesnú obranu (a to či už z nevedomosti alebo nemožnosti vplývať na obsah zmluvy). V tejto súvislosti je potrebné zdôrazniť povinnosť súdu rešpektovať základné právo na spravodlivú súdnu ochranu zaručené čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, čo sa zaručuje nielen tomu, kto uplatňuje svoje práva, ale aj tomu, proti komu je uplatňovaný nejaký nárok. Spôsob, akým bola rozhodcovská doložka koncipovaná napĺňa podmienku uvedenú v písm. q bodu 1 prílohy Smernice Rady 93/13/EHS z 05. 04. 1993. Sám veriteľ, ktorý zostavil znenie rozhodcovskej zmluvy vo svojej vopred pripravenej formulárovej podobe jednostranne určil komu, resp. ktorému rozhodcovskému súdu budú vec predložené. Je zrejmé, že si žalobca uzavretie rozhodcovskej zmluvy v takomto znení výslovne nevyžiadal a vzhľadom na charakter zmluvy nemožno dospieť k záveru, žeby žalobca mal možnosť do

podstatnej časti zmluvného formulára, akýmkoľvek spôsobom zasahovať, teda, žeby mohol ovplyvniť napr. osobu rozhodcu, resp. výber rozhodcovského súdu, miesto rozhodcovského konania, spôsob konania a pod.. Rozhodcovská zmluva navyše nebola uzatvorená v čase vyššej bdelosti spotrebiteľa po vzniku sporu, ale na začiatku zmluvného vzťahu, teda v čase, keď spotrebiteľia často pod vplyvom finančnej núdze pri uzatváraní zmluvy opomenul zachovať náležitú obozretnosť. Navyše rozhodcovská doložka bola dodávateľom pripravená ako súčasť vopred pripravenej zmluvy, ktorého predmetom je primárne dohoda strán na poskytnutí úveru a nie dojednanie rozhodcovskej zmluvy (doložky). Dochádza tak k situácii, že banka ako druhá zmluvná strana spotrebiteľskej zmluvy zneužíva svoje silnejšie postavenie dané predovšetkým tým, že spotrebiteľ nie je fakticky schopný presadiť akékoľvek zmeny formulárových zmluvných podmienok a že pri úverových zmluvách koná spotrebiteľ vlastne pod tlakom finančnej tiesne a tak banka môže získať výhodu, ktorá zhoršuje postavenie spotrebiteľa, t. j. prenesenie sporu zo sústavy nezávislých súdov na rozhodcu, s ktorým banka dlhodobo spolupracuje, poskytuje mu zdroj príjmu, pričom v konaní nie je potrebné nariaďovať pojednávanie a sú vylúčené opravné prostriedky.

Vznik rozhodcovskej zmluvy teda vyžaduje individuálne rozhodnutie spotrebiteľa o tom, že si vymieňuje rozhodcovské konanie, a to preukázateľné. Je zrejmé, že v rámci kontraktácie nedošlo k naplneniu zákona a žeby s odbornou starostlivosťou príslušný zamestnanec právneho predchodcu žalovaného najprv poučil žalobcu a nechal mu priestor na rozhodnutie a voľbu. Spotrebiteľ, ktorému je predložená typová spotrebiteľská zmluva v predtlačí nemá reálnu možnosť ovplyvniť jej obsah. Aj keď v čase dojednania rozhodcovskej doložky, ust. § 53 ods. 4 písm. r), resp. ods. 5 Občianskeho zákonníka nebolo účinné, citované zákonné ustanovenie podáva len demonštratívny výpočet neprijateľných podmienok uvedených v spotrebiteľských zmluvách. Preto záver o neprijateľnosti rozhodcovskej doložky (z dôvodov vyššie uvedených) s následkom jej neplatnosti pri použití eurokonformného výkladu, resp. výkladu v súlade so Smernicou Rady 93/13/EHS z 05. 04. 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách, umožňovali už aj ustanovenia Občianskeho zákonníka účinného v čase uzavretia zmluvy o úvere, a to § 53 ods. 3 - 4 Občianskeho zákonníka.

V súvislosti s odvolacími námietkami, že súd nepostupoval v súlade s ust. § 43 ods. 1 zákona č. 244/2002 Z. z., keďže nesplnil zákonom uloženú povinnosť, a to pokračovať v konaní, čím podľa názoru odvolateľa bolo porušené jeho právo na spravodlivý súdny proces a takýmto postupom mu bola odňatá možnosť konať pred súdom, uvedený odvolací dôvod nie je dôvodný. V zmysle ust. § 43 ods. 1 zákona č. 244/2002 Z. z. o rozhodcovskom konaní, ak súd zruší rozhodcovský rozsudok z dôvodov podľa ust. § 40 písm. a), c) pokračuje v konaní vo veci v rozsahu uvedenom v žalobe alebo v rozsahu uvedenom vo vzájomnej žalobe. Navyše podľa ust. § 47 ods. 1 zákona č. 335/2014 Z. z. o spotrebiteľskom rozhodcovskom konaní, súd pokračuje v konaní až po právoplatnosti rozhodnutia na návrh niektorého z účastníkov spotrebiteľského rozhodcovského konania v konaní vo veci v rozsahu uvedenom v žalobe alebo v rozsahu uvedenom vo vzájomnej žalobe.

Vychádzajúc z vyššie uvedeného odvolací súd preto postupom vyplývajúcim z ust. § 219 ods. 1 a 2 O. s. p. napadnutý rozsudok v celom rozsahu ako vecne správny potvrdil.

V priebehu odvolacieho konania, podaním zo dňa 28. 01. 2016, žalovaný navrhol zmenu účastníka konania na strane žalovaného v súlade s ust. § 92 O. s. p.. Poukázal na právnu skutočnosť, ktorá nastala po začatí konania a s ktorou je spojený prevod alebo prechod práv alebo povinností uplatňovaných v predmetnom konaní (zmluva o postúpení pohľadávky zo dňa 14. 12. 2015). Žalobca nemal námietky k zmene žalovaného (č. l. 70 spisu).

Podľa ust. § 92 ods. 2 O. s. p., ak po začatí konania nastala právna skutočnosť, s ktorou právne predpisy spájajú prevod alebo prechod práv alebo povinností, o ktorých sa koná môže navrhovateľ alebo ten, na koho boli tieto práva alebo povinnosti prevedené alebo na koho prešli navrhnúť, aby do konania namiesto doterajšieho účastníka vstúpil ten, na koho boli tieto práva alebo povinnosti prevedené alebo na koho prešli.

Podľa ust. § 92 ods. 3 O. s. p., súd vyhovie návrhu, ak sa preukáže, že po začatí konania nastala právna skutočnosť uvedená v ods. 2 a ak s tým súhlasí ten, kto má vstúpiť na miesto navrhovateľa; súhlas odporcu alebo toho, kto má vstúpiť na jeho miesto sa nevyžaduje. Právne účinky spojené s podaním návrhu na začatie konania zostávajú zachované.

V predmetnej veci ide o práva a povinnosti z úverového vzťahu, presnejšie z úveru, ktorý poskytol právny predchodca žalovaného žalobcovi.

Žalobca začal konanie dňa 02. 07. 2014, a to podaním návrhu na súde. K postúpeniu pohľadávky došlo dňa 14. 12. 2015, teda po začatí konania, v priebehu odvolacieho konania.

Vychádzajúc z ust. § 92 ods. 2, 3 O. s. p., odvolací súd preto nevidí dôvod na nepripustenie zmeny účastníkov konania na strane žalovaného vzhľadom na singulárnu sukcesiu, a preto návrhu na zmenu účastníka konania na strane žalovaného vyhovel.

O trovách odvolacieho konania rozhodol súd v súlade s ust. § 224 ods. 1 O. s. p. v spojení s ust. § 142 ods. 1 O. s. p. a úspešnému žalobcovi priznal náhradu trov konania vo výške 72,92 Eur. Tieto trovy pozostávajú z odmeny právnej zástupkyne žalobcu za spísanie vyjadrenia k odvolaniu (64,53 Eur) a z režijného paušálu za úkon (8,39 Eur).

Rozhodnutie bolo prijaté senátom Krajského súdu v Prešove v pomere hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.